

DRAGSHOLM

Odsherreds mange Dysser og Gravhøje fra Oldtiden knytter spinkle Traade gennem Aartusinder. Odsherreds Kirker fortæller om Folkets religiøse Liv og om Sorg og Glæde gennem

Aarhundreder. Og meget andet kan fortælle om Odsherreds Historie. Men intet Sted kan vi lytte til saa rystende og saa spændende Beretninger, som naar vi lader *Dragsholms* gamle Mure tale. Om Stormænds Magt og Fald, om Kongens Kamp med Rigets mægtigste, om Fest og Glans i gyldne Sale, mens Træhest og Hundehul var den daglige Trusel for den usselige Bonde, om Jagtselskabers halsende Hunde og Hjemkomstens glade Latter, mens Taarnets fugtige Fangekælder indenfor Murene gemte Mennesker, der gik til Grunde i Fortvivelse og Vanvid. Om alle Menneskelivets Sider fra den største Ophøjelse til den dybeste Fornedelse kunde disse favnetykke Middelaldermure fortælle.

Dragsholm menes at være Danmarks ældste verdslige Bygning, grundlagt omkring Aar 1235 som en Fæstning. Fortrinligt beliggende paa en lille Bakke mellem Søerne paa den smalle Landtange »Draget« mellem Kattegat og Lammefjor-

Odsherreds berømte Middelalder-Borg, dens 700-aarige Historie og de mærkelige Menneske-Skæbner, der knyttedes til Len og Fangetaarn

Af TAGE CHRISTIANSEN

den og umiddelbart Syd for Vejrhøj.

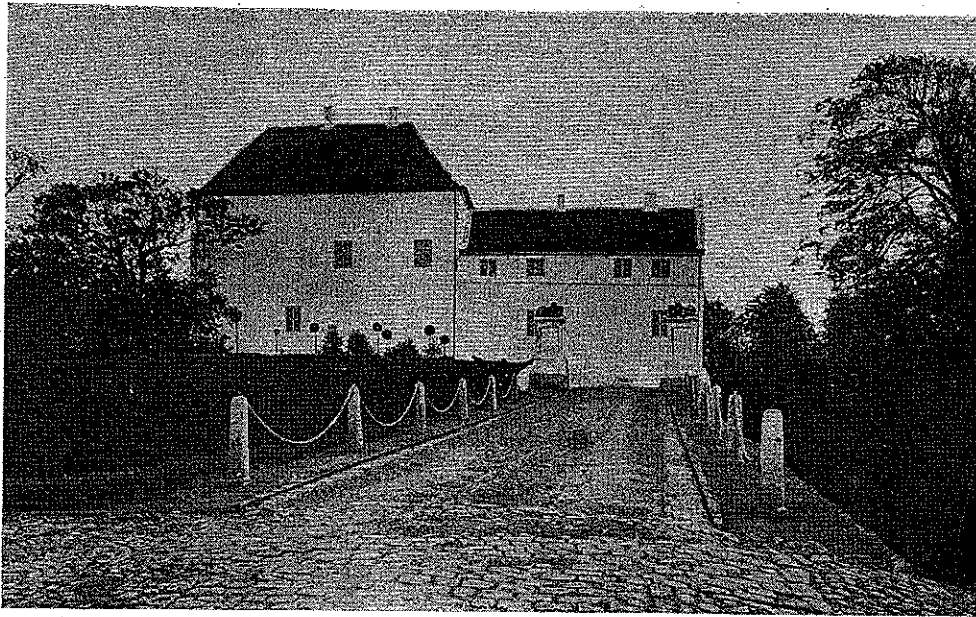
Baade i Stil og Størrelse har man ment kun at kunne sammenligne det gamle Dragsholm med det kejserlige Palads, »kejserserlige Pfalz«, den Borg,

som Repræsentanterne for den tysk-rømerske Kejser, Pfalzgreverne, i den ældre Middelalder beboede. Fælles for Princippet i Opbygningen var det at lade Nytterummen være nærmest Jorden og derover bygge en velbeskyttet og mægtig Festsal.

Dragsholm blev bygget af store, tilhugne Kampesten fornedet og derover røde Munkestensmure. Omkring Fæstningens indtil 2½ m tykke Mure gravedes en Vandgrav.

Den oprindelige tofløjede Vinkelbygning var i to høje Etager med Festsalen i Sydfløjen. Den havde tre Vinduesgrupper, hver med tre romanske Vinduesaabninger. Midtervinduerne var 4½ m høje. Ligheden med Vinduesgrupperne i Roskilde Domkirkes Koromgang tyder paa, at de to Bygninger er opført i samme Periode. Roskilde Domkirke er fra ca. 1200.

Dragsholm fik i det næste Aarhundrede fire Fløje og fik Trappegavle, som Tiden krævede det. Nordfløjen havde et højt Taarn.

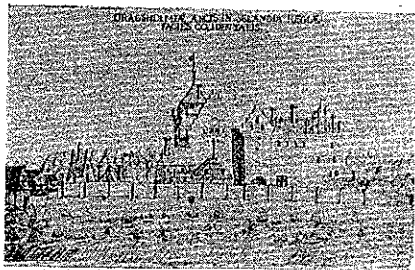

Hovedindkørslen til Dragsholm. Det var i gamle Dage baade Adgangs- og Angrebsiden. Man ser den 2,5 m tykke Nordmur med Kirkefløjen.

Det er om det gamle Dragsholm sagt, at Borgen er »et i dansk Arkitektur enestaaende Vidnesbyrd om, at Valdemarstidens store, hjemlige Bygningskunst ikke blot har kunnet mestre de kirkelige Opgaver, men ogsaa formaaede at skabe profan (verdslig) Arkitektur, som i Størrelse og Pragt kunde staa Maal med Udlandets«.

Fra gammel Tid hedder det, at det var Dronning *Margrethe*, der skænkede Dragsholm til Roskilde Bispestol. Under alle Omstændigheder var Dragsholm, saa langt som Borgens Historie kan spores tilbage, Roskilde-Bispernes faste Borg. Medens Ærkebiskoppen i Lund havde Hammershus som sin Hovedborg, havde Roskildebispen egentlig København Slot som Hovedborg. Men naar dette Slot blev stillet ogsaa til Kong Valdemars Raadighed, maa Forklaringen ses i, at Bispen i Odsherred havde en anden Hovedborg, Dragsholm.

Og samtidig var denne Hovedborg med sit baade i Udstrækning og Værdi meget betydelige Gods-Tilliggende en god Indtægt for Roskildebispen.

Det middelalderlige Dragsholm efter gammel Tegning. Det store Taarn i det nordøstlige Hjørne forsvandt ved Branden under Svenskekrigen 1659, ligeledes det udvendige Porttaarn. Det er delvis den gamle Nordmur, der endnu staar.

krigen 1659, ligeledes det udvendige Porttaarn. Det er delvis den gamle Nordmur, der endnu staar.

Det var i det 14. Aarhundrede saadan, at næst efter Kongen var Gejstligheden rigest paa Gods. Og indenfor Gejstligheden laa Roskildebispen i Spidsen. Foruden Ejendomme og Jord i København og Roskilde ejede Roskildebispen 2600 Bøndergaarde paa Sjælland, det vil sige en Sjettedel af hele Sjællands dyrkede Jord. Og ligesom Kongen havde Biskoppen Fogder til at bestyre Godserne. Omset til vore Penge i Forhold til Købekraften havde Roskildebispen i det 14. Aar-

hundrede en aarlig Indtægt paa 2—3 Mill. Kroner.

Dragsholm var meget tidligt et af Bispestolens mest anselige Len. Der hørte i 1370 til Dragsholm 13 Hovedgaarde, meget Bøndergods i de fire nærmeste Herreder og Bispetiende fra 45 Sogne. Skiftende Adelsmænd havde Dragsholm i Forlening, og Slottet var en af Landets stærkeste Fæstninger. Men nogen større Rolle synes det ikke at have spillet den første Tid. Man ved dog, at det holdt Stand mod Belejring, da Roskildebispen *Lauge Urne* efter *Christian den Andens* Fordrivelse søgte Tilflugt paa Slottet.

Dragsholm overgav sig ikke.

Under *Grevefejden* indlagde Dragsholm sig en Berømmelse, der aldrig er glemt. *Frederik I* var død, Reformationen kæmpede for endeligt at trænge igennem, Prins *Christian* var blevet Hertug i Slesvig og Holsten, men man kunde ikke enes om, hvem der skulde være Konge. Grev *Kristoffer af Oldenburg* gik i Spidsen for en ret fantastisk Plan, der blandt andet gik ud paa at befri *Christian II*. Adelen faldt hurtigt til Fode, hele Sjælland med Undtagelse af Dragsholm var snart i Grevens Hænder. Grev *Kristoffer* sendte en af sine betroede Mænd, Greven af *Hoya*, til Bispestolens Hovedborg. Med en for Datiden betydelig Styrke af Ryttere og Fodfolk og med 10 Blidekastere foregik Belejringen og Angrebene.

Dragsholms Herre paa det Tidspunkt var den ganske unge *Ejler Hardenberg*, og Borgen blev forsvaret med

stor Tapperhed. Efterhaanden begyndte dog Forsyningerne at slippe op for de belejrede. Hardenberg fandt da paa en List. Hver Dag blev nogle af Dragsholms Køer, Faar og Svin ført hen til Voldene, og her stak og kneb de Dyrene, saa Brøl og Skrig hørtes ud til de belejrende, der saaledes hver Dag fik Indtryk af, at der blev slagtet nye Dyr, saa det var haabløst at tro paa en Udsultning. Efterhaanden opgav derfor Greven af Hoya. Belejringen. Dragsholm var uindtagelig.

Det var dog nær gaaet galt paa en helt anden Maade. Kalundborg Slot var ved Overgivelsen blevet betroet til en af Grev Kristoffers Høvidsmænd, »Lange Hermann«, og i Forstaaelse med noget Vagtmandskab, som Belejrerne havde efterladt, prøvede han en List. Ved Nattetid roede han med en Baadflotille fra Neksøbugten ad en Aa, som forbandt Havet og Slotsgraven. Skjult af Mørket lagde de sig tæt ind til Porten ved Vindebroen for om Morgen, naar den aabnedes, at storme den, samtidig med at Vagtmandskabet skulde tiltrække sig Opmærksomheden fra Borgen. Dragsholms Portvagt var imidlertid for omhyggelig. Før han om Morgen aabnede Porten, undersøgte han Omgivelserne og fik Øje paa Fjenden og slog Alarm. Saa hurtigt som muligt maatte Fjenden flygte i Baadene.

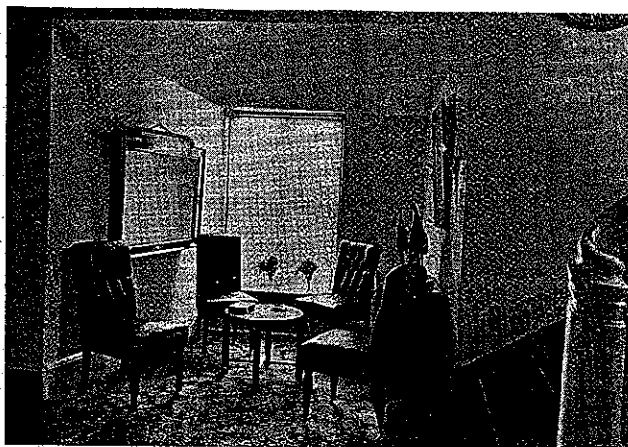
Først da Hertug Christian, der snart anerkendtes som Kong Christian III, i Sommeren 1535 gjorde Landgang paa Sjælland, afsluttedes Belejringen efter et halvt Aars Forløb.

*overtag
Kongen D.*
Det bevægede Aar 1536.

Da Grevens Fejde var endt, holdt Christian III i August 1536 sit Indtog i København, og kort efter fulgte det store Opgør med den katolske Kirke, indledet med Biskoppernes Fængsling.

Arild Huittfeldt fortæller i sin Danmarkshistorie, at de fangne Bisper blev bragt i Forvaring, nogle paa Dragsholm, nogle i Vordingborg. Blandt de første, der fængsledes, var Dragsholms Ejer, Sjællands Biskop Joakim Rønnow og den højt ansete tidligere Kansler, Biskop i Aarhus Ove Bille, der blev ført til Dragsholm og senere til Nyborg. Om hans Ophold som Fange paa Dragsholm vides, at han gik frit omkring paa Slottet og havde »egen Kok, en Dreng og Kapellan«. Biskop paa Fyn,

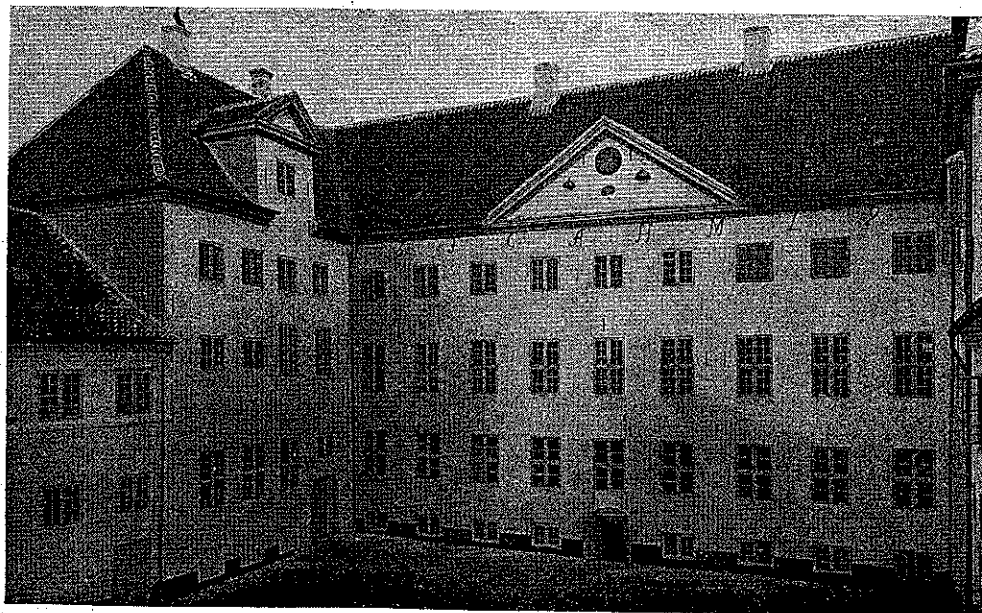
Dragsholms Østfløj set fra Borggaarden. Paa Muren Aarstallet 1697, da Slottet fik sit nuværende Udseende som Barokpalæ, og F. C. Adeleres og Hustrus Initialer.

Et Hjørne af den øvre Hall i Dag.

Knud Gyldenstjerne, blev ført til Dragsholm og kom derfra til Vordingborg.

Kongen forlangte at faa Bispedømmernes Slotte og Gaarde overgivet. Og særlig Interesse viste Kongen Roskildebispens stærke Dragsholm. Ikke blot Fogder og Embedsmænd, men ogsaa Almuen omkring Dragsholm fik Befaling om at hjælpe de to Mænd, Brun Buck og Arvid Ulfstand, der i Kongens Navn skulde overtage Slot og Gaarde, og de fik et Følgebrev med til Slottets Bønder og Tjenere om, at disse skulde erlægge Landgilde og Afgifter til dem, hvis de vilde undgaa Straf. Biskop Rønnows Befalingsmand paa Dragsholm var Didrik Henningsen Qvitzov. Han fik Brev om at overgive Slottet og sørge for, at hverken Gods eller Inventar forsvandt, da Kongen ellers vilde sende Skyts mod Slottet, »og da kunde han forlade sig paa, at Kongen ikke vilde have gjort et saadant Skridt forgæves«.

Joakim Rønnow var straks blevet ført til Blaa-taarn. Her krævede Johan Rantzau paa Kongens Vegne, at han skulde overgive Dragsholm. Rønnow vægrede sig og henviste til Dragsholms Indsats under Grevefejden og store Omkostninger derved. Et Par Dage senere erklærede han paa Krogen Slot ved Helsingør, nogle har hævdet under Tortur, at han ikke vilde vise sig genstridig. Dragsholm havde overgivet sig uden Modstand, og nu gav Biskoppen skriftligt Afkald paa Dragsholm, der dermed ophører at være Bispelen og bliver kongeligt Len og Slot.

Naar Ejler Hardenberg alligevel nogle Aar senere, ved Frederik II's Regeringstiltrædelse, vendte tilbage til Dragsholm, var det, efter at Frederik II havde udnævnt ham til Rigshovmester, hvorved han blev den mægtigste Mand i Riget efter Kongen, og havde givet ham Dragsholm Len paa Livstid og uden Afgifter deraf til Kongen. Man har sat disse Gunstbevisninger i Forbindelse med Kongens Kærlighed til Hardenbergs Niece, *Anna Hardenberg*, og det ligger nær at antage, at de har haft Stævniemøder paa Dragsholm. Men Kongen fik i denne Sag ingen Støtte fra Hardenbergs Side. Det kom til heftige Sammenstød, der endte med, at Hardenberg tilbød at give Afkald paa Lenet, og Kongen tog ham paa Ordet.

Kongelige Lensmænd.

Det blev et straalende Kapitel i Dragsholms Historie, det, der saa dramatisk indledtes i 1536 med Dragsholms Overtagelse som kongeligt Len. Adskillige af de kongelige Lensmænd hørte til Tidens mest fremragende Mænd. Det viser, at Lenet regnedes som et af Kronens vigtigste. Og her kunde Adelen, der efterhaanden afgrænsede sig stærkt som Stand, leve rigt og mageligt.

Den første kongelige Lensmand var en Tysker, *W. Wobitzer*. Efter ham fulgte i 1542 *Mogens Gyldenstjerne*, den mest indflydelsesrige Mand i Rigsraad og Regering. 1549 blev *Otto Rud*, Sølhelten fra Syvaarskrigen, Lensmand paa Dragsholm, efter ham fulgte *Ejler Hardenberg* i sin sidste Periode, *Frands Lauridsen*, der undtagelsesvis ikke tilhørte Adelen, *Henrich Wind*, *Christoffer Parsberg*, *Arild Huitfeldt*, *Hans Lindenov*, Rigsraad *Claus Rosenparre*, *Claus Daa* — om hvis Døtre H. C. Andersen digtede, og om hvem berettes, at han i 1628 fik Hesselø mod aarligt til Kongen at give en ung, smuk og velvoksen Fole — og endelig Rigskansler *Christoffer Urne* og omkring 1660 den sidste Lensmand, Rigsraad *Sivert Urne*.

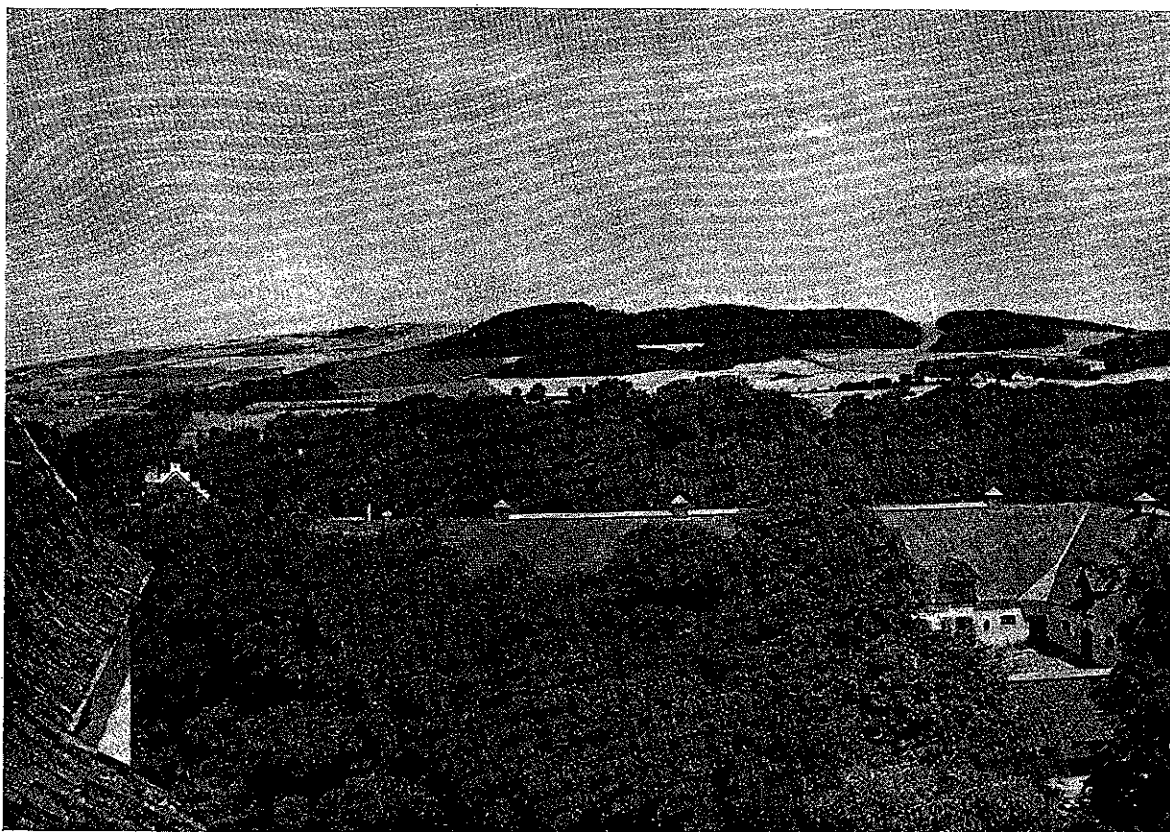
Dragsholm Len blev derefter gjort til et Amt.

Den sidste Lensmand blev den første Amtmand.

Danmarks Konger var ofte Gæster hos den høje Adel paa Dragsholm Slot. Ikke mindst Christian IV, som menes en halv Snes Gange at have boet paa Slottet. En straalende Pragt og glade Fester har præget Livet bag de tunge Mure. Men ogsaa Arbejde, der satte sine Spor for al Eftertiden. I en Snes Aar under Christian IV var som nævnt Rigets mægtige Kansler og den usædvanlige Begavelse, Historieskriveren *Arild Huitfeldt* Lensmand paa Dragsholm. *Arild Huitfeldt* skrev sin Danmarkshistorie paa Dansk, og han var den første, der brugte de danske Arkivers Brevsamlinger i Historiens Tjeneste. Vejen til en Karriere var dengang Kancelliet, d. v. s. Regeringskontorerne. Her havde *Huitfeldt* tilbragt 12 Aar. Som øverste Sekretær havde han Adgang til Rigets Arkiver og Breve og de spredte Samlinger i Kronens Slotte og Klostre. Han lod alt, hvad der kunde have historisk Betydning, afskrive og søgte samtidig hos sine Standsfæller yderligere Oplysninger, og dette Arbejde fortsatte han som Kongens Lensmand paa forskellige Slotte, saa da han som Rigets Kansler slog sig ned paa Dragsholm, havde han baade den lærde Dannelse, en enestaaende historisk Viden og et umaadeligt skriftligt Materiale. Paa 10 Bind blev hans »Danmarks Krønike«, som blev skrevet paa Dragsholm. Selv skriver han et Sted i Fortalen:

»Mange fremmede Nationer have længe forhaabtes, at nogen skulde vor danske Historie lade komme for Dagen, saa udlændiske Folk kunde vide, hvad udi dette Rige des imidlertid forhandlet og sket er; men ingen haver dem sligt Arbejde turdet understande at foretage, — een Part ledige af (af Mangel paa) Dokumenter, Breve, Aarbøger og hvad som hører til at skrive en Historie; andre vel sindede og tilvaagne dertil, men ubekvemme at skrive noget herom, ledige paa alt politisk Begreb. Jeg af lang Forfarenhed og Brug til Hove haver tilvejebragt adskillige Dokumenter, som hos Riget kunde findes; desligeste udi langsommelig Tid samlet hos Kapitler, Adelen og andre her udi Riget, baade indenlands og udenlands, mange Dokumenter og meget, som hører til en Historie at skrive; opvakt dertil af en naturlig Lyst og af Kærlighed til mit Fædreland, som Gud haver os alle indgivet; seende ogsaa derhen, at med sligt et ønskeligt Arbejde saa lang Tid er dvælet og forhalet.«

I en senere Udgave af hans Krønike, et halvt

Udsigt fra Dragsholms Taarn mod det skovklædte Vejrhøj.

Hundrede Aar efter hans Død, blev under hans Billede skrevet, at »han optegnede, hvad andre udrettede; men hvad han selv har udrettet, det vil en uoverskuelig Eftertid granske.«

Grevens Fejde, den sidste Borgerkrig i Danmark, havde ført til en betydningsfuld Omgruppering af Magt- og Forfatningsforholdene i hele det danske Samfund. Tre Magtfaktorer mistede efter Fredsslutningen i 1536 deres Betydning. Det var de nordtyske Byer, Bisperne og Bønderne. Adelen og Kongen havde delt Magten imellem sig.

Bøndernes Interesser repræsenteredes af deres Jorddrotter, og selv levede de i Armod og Afhængighed. Medens Adelen paa Dragsholm nød Borgens og Bordets Glæder, uden at nogen behøvede at tænke paa Økonomi, var der en Afgrund ned til Bønderne. Disse Fæstere i deres Vadmelkoffer var henvist til at leve af, hvad deres Produkter kunde give til dem selv, efter at Landgildet var betalt, og kun delvis raadede de over deres egen Arbejdskraft. Det skete bl. a., at Bønderne under Dragsholm i ugevis maatte være hjemmefra paa Ægtrejser for at deltage i Tilførsel af Materialer, da Christian IV byggede Frederiksborg Slot. Og alene det hvert Efteraar at drive 4—500 Oldensvin og 150 Gæs til København som

en af de Ydelser, der tilkom Kongen, kunde tage sin Tid.

Fanger paa Dragsholm.

Men naar det siges, at det stadig kan rumle og spøge indenfor de gamle Mure, er det dog ikke Bøndernes Klage, naar de red Træhest, man mener at høre. Saa er det sære Lyde fra dem, der som *den danske Stats Fanger* sad spærret inde i Borgens Fangerum. Saa er det Mindelserne om Stormænds Skæbner i denne fjerne Fæstning, Raslen af tunge Nøgler ved de Døre, der skilte mellem Herreliv og usle Fangekaar.

Berømtest blandt Fangerne og vel hardest ramt af sin forfærdelige Skæbne var *Maria Stuarts Ægtefælle*, den skotske Kongemorder, *James Hepburn, Jarlen af Bothwell*. Kun faa Skridt fra den Hal, hvor Dragsholms Beboere i vore Dage færdes i Sommerens glade Ferietid, fører en Trappe ned til Taarnets Kælder. Endnu ses paa de røde Mure, hvorledes Fugtigheden fra Fangekælderen har sat sig som Krystaller paa Stenene, og i Muren vises Jernkrogene, hvortil Bothwells korte Lænker om Arme og Ben var fastgjort, efter at Sindssygen havde sat ham udenfor menneskelig Behandling, og indtil Døden befriede ham, og han fik sit sidste

Hvilested i Faarevejle Kirke. (Om Jarlen af Bothwell er udførligt skrevet i »Odsherred« 1935).

En af de første Fanger, der gemtes bag de skumle Mure, var den nævnte Biskop *Joakim Rønnow*.

Rønnow var i 1529 af Frederik I gjort til Biskop i Roskilde paa Betingelse af, at han ikke vilde lægge Hindringer i Vejen for Reformationen. Dragsholm stod under ham som Sjællands Biskop. Men en egensindig og heftig Herre var han. I 1533 skete det Oprin i København, hvorunder *Hans Tavsén* maatte beskytte ham mod en forbitret Folkemængde. Under Grevefejden blev han som andre Bisper afsat, men han købte Bispestolen tilbage. Han maatte dog flygte, først til Dragsholm, derfra til

virke, at han fik den i Mordet paa Lord Darnley skyldige Greve udleveret eller i det mindste fik hans afhuggede Hoved med sig hjem. Som skotsk Gesandt begik Clerk imidlertid Forseelser mod Danmark og blev dømt til livsvarigt Fængsel. Det blev ikke langvarigt. Efter fire Aars Ophold indenfor Dragsholms Stenmure døde han i 1575.

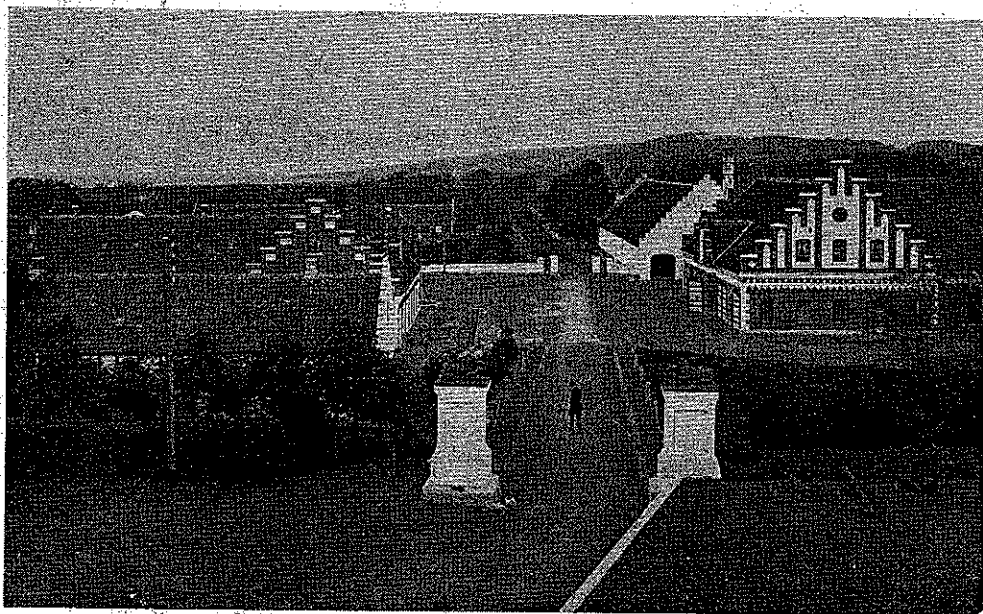
Ejler Brockenhuus til Søndergaard ved Odense havde gjort sig skyldig i en saadan Kæde af forrykte og forargelige Ugeringer, at Kongen efter det første Forhør afbrød Rettergangen og ganske stille lod ham føre til et af Fængslerne i Dragsholm Slotstaarn.

En af Brockenhuus' besynderlige Meriter var at prøve Sprængkraften i sit Krudt ved at brænde en Sprængladning af i Kaminen, netop som han vidste, at Skorstensfejeren var ved at rense Skorstenen. Flere Gange havde han drevet den Spøg at anstille sig død, og naar saa det store Følge var troppet op, og Begravelsen skulde foregaa, sprang han op af Kisten. En Gang var det dog nær gaet galt. Trods hans Sparken og Protest slog man Kistelaaget til og truede med levende Begravelse. Paa hans Bøn og Løfter blev det dog opgivet. Rygterne om, at han havde forført sin Svogers Enke, haft et Barn med sin Søster

og myrdet Søsteren og endelig forgiven sin Moder, førte til, at Kongen lod ham gribe og føre til Københavns Slot. I Fængslet paa Dragsholm mistede Brockenhuus sin Forstand. Han sad der i alt i 25 Aar. Ved Huitfeldts Bortflytning noteredes Brockenhuus' Inventar saaledes: 1 gammelt Sengested, 1 liden gammel Skive, 3 Hængelaase for Døren. Det var Fangens hele Bohavé, antagelig gennem alle 25 Aar.

Erik Munk til Hjørne i Halland var i 1580 blevet adlet bl. a. for sine Bedrifter i Syvaarskrigen og skulde have været sendt paa Opdagelsesrejse til Grønland, men han var som Lensmand i Norge ualmindelig brutal og endte i Dragsholms Fange-taarn. Han nedskrev her et Forsvar og forsøgte at flygte. Til sidst hængte han sig og blev, efter hvad man beretter, jordet under Galgen.

I det Aar, Huitfeldt forlod Dragsholm, blev indsat en Fange ved Navn *Sigfred von Reinschatt*. Han var tysk Friherre, ægtede en dansk Adels-

Udsigt over Avlsgaarden ved Borgens Fod. Slottets Ladegaard laa i Vindekilde By, indtil den blev afbrændt under Svenskekrigen. Den blev genopbygget af F. C. Adeler, men ved Foden af den Bakke, hvorpaa Slottet ligger.

Jylland, hvor han hylkede Christian III. Ved Reformationens Indførelse 1536 blev han som nævnt tvunget til at afstaa Dragsholm, og Resten af sine Dage tilbragte han som Fange, dels paa Dragsholm, dels i andre Fængsler. De andre Biskopper blev efter Fængslingen løsladt og fik Klostre, Ove Bille blev særligt udmærket med Herlufsholm. Men Rønnow havde, som Huitfeldt udtrykker sig, været »stiv og trodsig og vilde ikke give nogen Forskrivning fra sig«.

Mange andre Fanger, hvorom gamle Skrifter fortæller, oplevede paa Dragsholm det store Fald fra at være blandt Rigets mægtige Mænd til en for de fleste elendig Fangetilværelse. Og mærkelige Aarsager laa der ofte bag den tunge Vej til Fange-taarnet.

Samtidig med Bothwell sad ogsaa hans Dødsfjende, den skotske Kaptajn *John Clerk* som Fange paa Dragsholm. John Clerk var Bothwells Fjende i Skotland og var sendt til Danmark for at ud-

dame og blev derved Ejer af Herningsholm i Jylland. Her pinte han baade Bønder, Tyende og sin Hustru paa det forfærdeligste. En Mand gav han Mundkurv paa, saa han kun kunde spise, naar Herren lukkede Mundkurven op. Hans Hustru havde fundet sig i Behandlingen i mange Aar, før hun klagede til Kongen, og selv efter at hendes Mand var idømt eyigt Fængsel paa Dragsholm, skaffede hun ham Klæder og Mad.

Sten Bille blev fængslet paa Dragsholm for Voldførelse af sin nærmeste Slægt.

Isaak Pedersen Maaneskjold var Lensmand paa Bohus, men beskyldtes for Forræderi og Mytteri og blev anbragt paa Dragsholm.

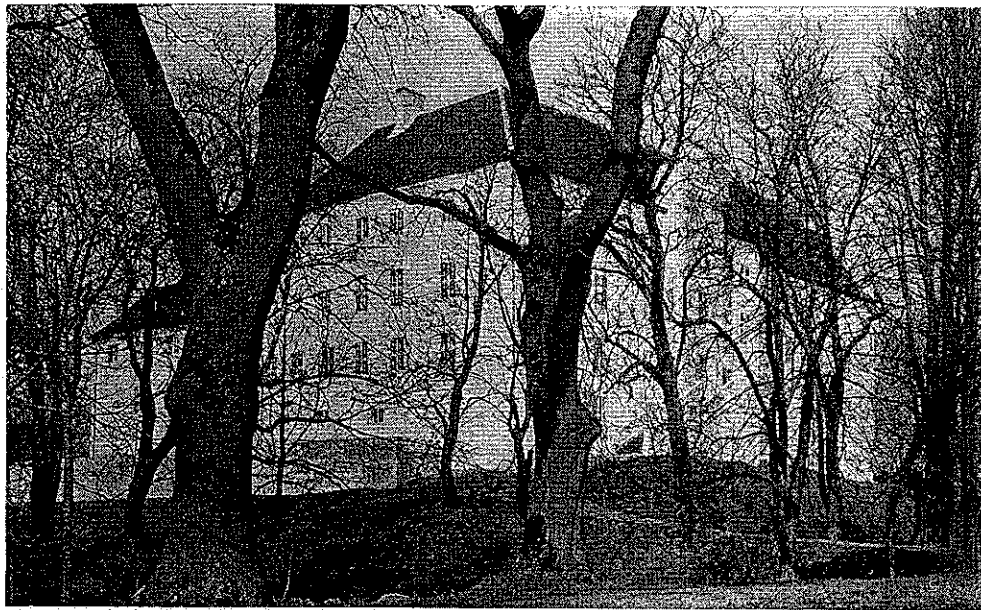
Hans Lindenov til Ørslevkloster i Jylland var Kaperkaptajn i Kalmarkrigen, men fortsatte ogsaa efter Fredsslutningen med Kapertogter og galé Streger og blev i 1615 indsat paa Dragsholm, hvorfra han dog slap ud tre Aar senere mod at tjene Kongen syv Aar i Ostindien.

Tilsyneladende var det ikke altid de store Forseelser, der førte Fanger til Dragsholm. I Frederik II's Tid blev Dr. *Hieronimus Thenner*, der varetog det tyske Kancellis Anliggender, fængslet og anbragt paa Dragsholm, fordi han som Grund til sin Afskedsansøgning havde anført, at han vilde til Udlandet.

En Fange af særlig Karakter var ogsaa *Niels Svendsen Chronich*. Han var blevet besnæret af en Mystiker, og som Lektor i Teologi i Christiania skildrede han i et Skrift Statskirken som den store Skøge, Byens Beboere som Satans Børn og skindhellige Hyklere og sig selv som Aandens udvalgte Redskab. Han blev afskediget og skulde holde sig i Ro i København, men det kunde han ikke, og saa gik Vejen til Dragsholm, hvorfra han imidlertid blev befriet af Svenskerne i 1658, saa han sammen med sin Familie kunde flygte til Holland.

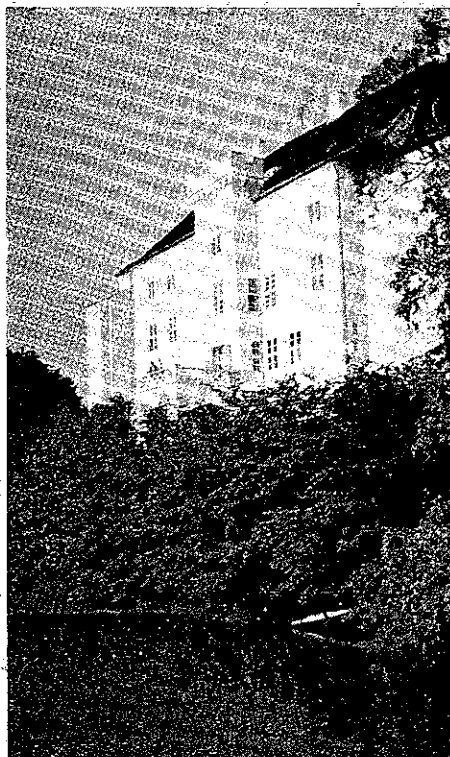
Forfald og Genrejsning.

Rigens Raad, Ridder *Sivert Urne* var Lensmand paa Dragsholm, da *Svenskerne* under *Karl Gustav*

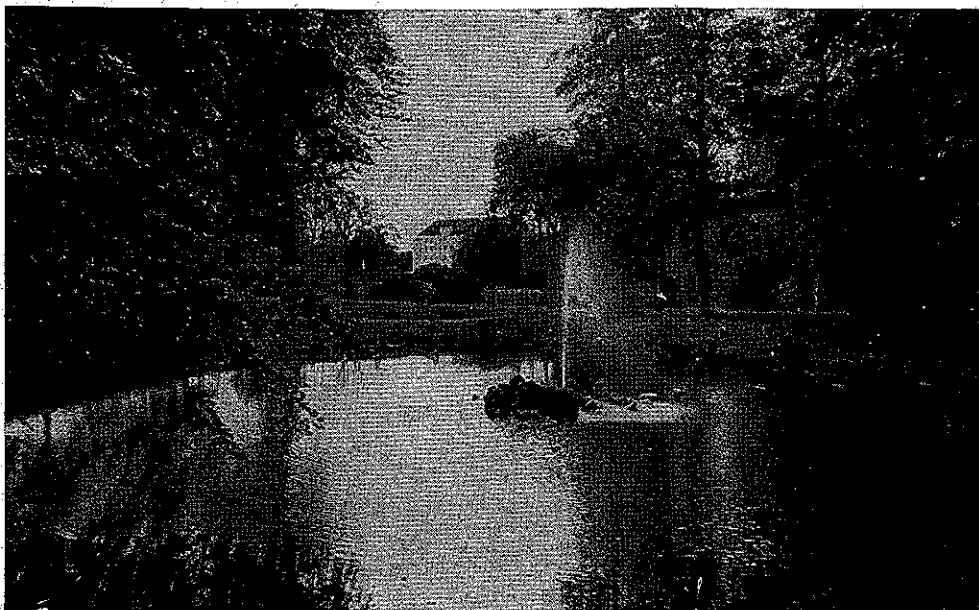

Slottet set fra Sydøst. I Sydturen er fundet Rester af en — godt 23 m lang — romansk Murstensfacade, der havde ni runderbuede Vinduer paa indtil 4½ m Højde, antagelig Vinduerne til Festsalen.

oversvømmede Landet og ogsaa kom til Dragsholm. Borgen blev belejret, mens Svenskerne op slog deres Lejr i Landsbyen Egemark. Landsbyen

Østfacaden og Voldgraven.

Idyllisk Nutid: Den gamle Borg set fra »Frøerlundene« med Elverkilden.

kom herunder i Brand, og kun en enkelt Gaard blev reddet. Ogsaa de andre Byer Syd for Dragsholm led meget i denne Tid. Efter nogen Tids Belejring blev Dragsholm indtaget og afbrændt, saa kun Murene stod tilbage.

Efter Svenskekrigen boede Amtmanden paa Rødegaard, da der ikke var Penge i Statskassen til Genopbygning af Dragsholm. I 1664 blev hele Dragsholm Krongods, 6265 Tdr. Hartkorn, afhændet til Rentemester *Henrik Müller* for en samlet Sum af 312.000 Kr., ca. 2 Mill. Kr. i vore Penge, imod Fordringer, han havde paa Staten. (Om *Henrik Müller*, se »Odsherred« 1936).

Det var Dragsholms dybe Forfaldsperiode. Men det skulde snart rejse sig igen.

Det lykkedes ikke for den rige og mægtige Rentemester, en af de mange mærkelige Livsskæbner, der har været knyttet til Odsherreds Historie. Han beholdt ganske vist Dragsholm for sig selv, hans Titel var Amtmand — han var den tredje og sidste Amtmand paa Dragsholm — og ligesom han havde bygget mange smukke Huse i København, vilde han nu genopbygge Dragsholm. Noget fik han repareret, og nogle Jernankre med Aarstallet 1675 paa den vestre Del af Sydfløjen staar stadig som Minde om ham. Men det var forbi med hans mange Penge. Dragsholm blev overtaget af hans Hovedkreditor *Manuel Teixeira*, der imidlertid i endnu højere Grad fik at mærke, hvor frygteligt forarmet Egnen og iøvrigt hele Landet var efter Krigen. Efter 6 Aars Forløb maatte han sælge. For

den bedste Jord, som han havde givet 105 Kr. for pr. Td. Hartkorn, fik han 28. Skatter, Misvækst og Fattigdom som Krigens Følgesvende havde i den Grad ødelagt Bøndergaardene. Omtrent hver femte Bøndergaard laa efter Krigen øde hen.

Den nye Køber af Dragsholm var Højesteretsassessor, Kammerjunker *Frederik Christian Adeler*, yngste Søn af den bekendte *Cort Adeler*. Han havde med sin Hustru faaet en betydelig Formue og kunde fuldende Slottets Genopførelse. De

gamle Mure, som Branden havde skaanet, blev staaende, og han genopførte Slottet som et *Barokpalæ*. Paa Østfløjens Mur mod Borggaarden læser man Aarstallet 1697 og Bogstaverne F.C.A. og H.M.L., hans og hans Hustrus, *Henriette Margrethe von Lente's* Initialer. Under Sønnen, *Lente Adeler*, blev Slottets ældgamle Kirke genopbygget og i 1731 indviet.

Indtil 1934, da den sidste Lensbaron døde barnløs, har Slægten *Adeler* siddet paa Dragsholm. Baroniet blev da opløst, Staten købte Godset og lod Størstedelen udstykke til Husmandsbrug. Siden 1937 har der været Hotel-Pension paa Slottet.

I de første 200 Aar efter at Kronen havde afhændet Slottet, satte ingen dansk Konge sin Fod paa Dragsholm. Først med *Christian VIII* saa den gamle Borg igen en kongelig Gæst, og siden har der ofte været kongelige Jagter i Odsherred med Besøg paa Dragsholm.

Det ærværdige Slot med de vældige, hvidkalkede Mure mellem *Frøerlundens* smukke og sjældne Træer, de idylliske Kanaler og de skønne Rosen- og *Rhododendronhaver* er den Dag i Dag en af Odsherreds berømte Seværdigheder. De 100 Sale, Værelser og Rum, den gamle Kirke, Teater og Vægtergang — og ikke mindst *Fangekælder* under Taarnet — fortæller den Dag i Dag om Størhed og Usselhed, om voldsomme Begivenheder og rystende Menneskeskæbner som næppe nogen anden dansk Borg.